

Julen Madariaga (Bilbao, 1932) fou un dels fundadors d'ETA. Analitza el nou escenari polític derivat de l'abandonament de la lluita armada, i adverteix que no pot haver-hi exigències prèvies a la negociació ni per part de l'estat ni per part dels activistes bascos.

El darrer comunicat d'ETA sembla el definitiu. Abandona l'activitat armada i insta els estats espanyol i francès a cercar una solució a les conseqüències del conflicte. ETA ha fet el pas. Creieu que l'estat espanyol i els dirigents polítics han reaccionat correctament al comunicat?

—Si el dia que ETA va fer públic el comunicat Zapatero hagués comunicat el seu compromís democràtic, jo ara us diria que ens trobem ja en un camí precís cap a la pau sense matisos. Però restem a l'expectativa de les negociacions entre ambdues parts.

—L'estat no vol parlar ara de negociació. Encara més, la majoria de dirigents polítics parlen de rendició i derrota d'ETA. Hi veieu un punt de derrota, en l'anunci dels activistes?

—En absolut. Lamentaria molt que aquesta fos la interpretació amb què es quedessin la majoria d'espanyols, perquè aquesta percepció marcaria negativament els mesos vinents. Els espanyols faran entrar al govern espanyol Mariano Rajoy, i si la majoria dels espanyols interpreten el gest d'ETA com una rendició, hauran de ser conscients de les conseqüències de les seves afirmacions i els seus actes, és a dir, seran els responsables de continuar la guerra, la guerra de debò. Certs espanyols juguen amb foc quan afirmen que ETA s'ha rendit.

—Un dels dirigents que més insisteix que ETA està totalment derrotada és el president Patxi López.

—Patxi López és el personatge menys respectable per a la gent d'Euskadi. Hi insisteixo: no voler entendre que ETA ha fet un gest definitiu per la pau és instigar a la guerra.

—Abans d'iniciar negociacions, ETA hauria de dissoldre's?

—No, de cap manera. Exigir la dissolució ara seria començar passant l'arada davant els bous. Tot això ha de ser justament matèria de negocia-

“Proclamar que ETA s'ha rendit és continuar la guerra”

ció: de quina manera, quan, en quins terminis, etc. Si tots comencem amb condicions prèvies, anem malament. Imagineu-vos que la part basca exigís que abans d'asseure's a negociar es deixés Euskal Herria lliure de tot allò que quedi de l'exèrcit espanyol i de forces d'ocupació. Oi que no seria una bona manera de començar a negociar? No sóc membre d'ETA des de fa molts anys, i em miro la situació des de fora, però em fa la sensació que algú intentaria forçar la mà d'ETA si se n'exigís la dissolució immediata. I no seria intel·ligent, tenint en compte els senyals que ha fet ETA amb aquest pas. De la mateixa manera, em semblaria totalment fora de lloc que ETA volgués forçar la mà de l'estat espanyol amb alguna petició com a condició prèvia per a asseure's a negociar. Jo m'hi oposaria per les mateixes raons que m'oposo que els espanyols intentin forçar la màquina.

—Què no pot demanar ETA, en aquestes circumstàncies?

—ETA ha d'esperar un temps prudencial, perquè les coses encara es van posant a lloc. Humanament, seria molt comprensible que es demanés ara que tots els presos polítics bascos sortissin al carrer i la retirada de les forces d'ocupació espanyola. Però ETA no demana ni l'una cosa ni l'altra, ni ho demanarà, perquè s'adona que tot això és matèria de negociació.

—Per tant, no tenim davant el final d'ETA, sinó de la lluita armada d'ETA.

—Exactament.

—Podria succeir que, si les negociacions amb l'estat espanyol no es produïssin o no donessin el fruit esperat, una part del grup es tornés a activar, com va passar amb l'IRA?

—Sí, aquesta possibilitat hi és. Seria una estupidesa negar-ho. Si hi ha diferències importants en aquesta negociació, no sabem de quina manera poden reaccionar uns i altres. Quan un grup lluita per una determinada causa d'alliberament i no n'obté el resultat esperat tot i deixar les armes, és evident que pot produir-se un rearmament total o parcial. Va passar amb l'IRA, i pot passar amb ETA.

—Diversos actors internacionals ja van fer un pas amb la cimera per la pau a Euskadi i la declaració d'Aiete. Aquest suport internacional pot ser determinant en la resolució del conflicte?

—Ho serà. I sembla evident que ja hi ha converses entre el govern espanyol i aquests agents internacionals, i ETA, és clar. Parlem de personalitats de rellevància internacional i amb una trajectòria democràtica impecable.

—De moment, l'estat espanyol no està disposat a iniciar un procés democràtic que reconegui el dret d'autodeterminació d'Euskadi.

—La part basca ha comunicat a tots els actors, tant internacionals com a l'estat espanyol, que acceptarà allò que la majoria social basca dicti per referèndum o per consulta, supervisada pels observadors internacionals. No únicament ETA, sinó també la massa social basca, han dit del dret i del revés que acceptarem la voluntat democràtica del poble basc, bo i essent conscients del risc que es decideixi continuar formant part de l'estat espanyol i la república francesa.

—Sou optimistes, sobre la possibilitat que l'estat ho permeti?

—No sé si l'estat hi estarà disposat o no, però és segur que el procés s'anirà fent cada vegada més irreversible. Si s'avança en el procés democràtic al costat d'observadors cada vegada més potents, serà molt difícil que l'estat espanyol pugui blocar el procés per sempre.

—Serà doncs, la pressió internacional i de la societat basca la que empenyi cap a la via democràtica del referèndum?

—Sí, n'estic segur. L'imperi espanyol i la república francesa no tindran cap més alternativa per la pressió internacional.

—Caldrà esperar molt de temps?

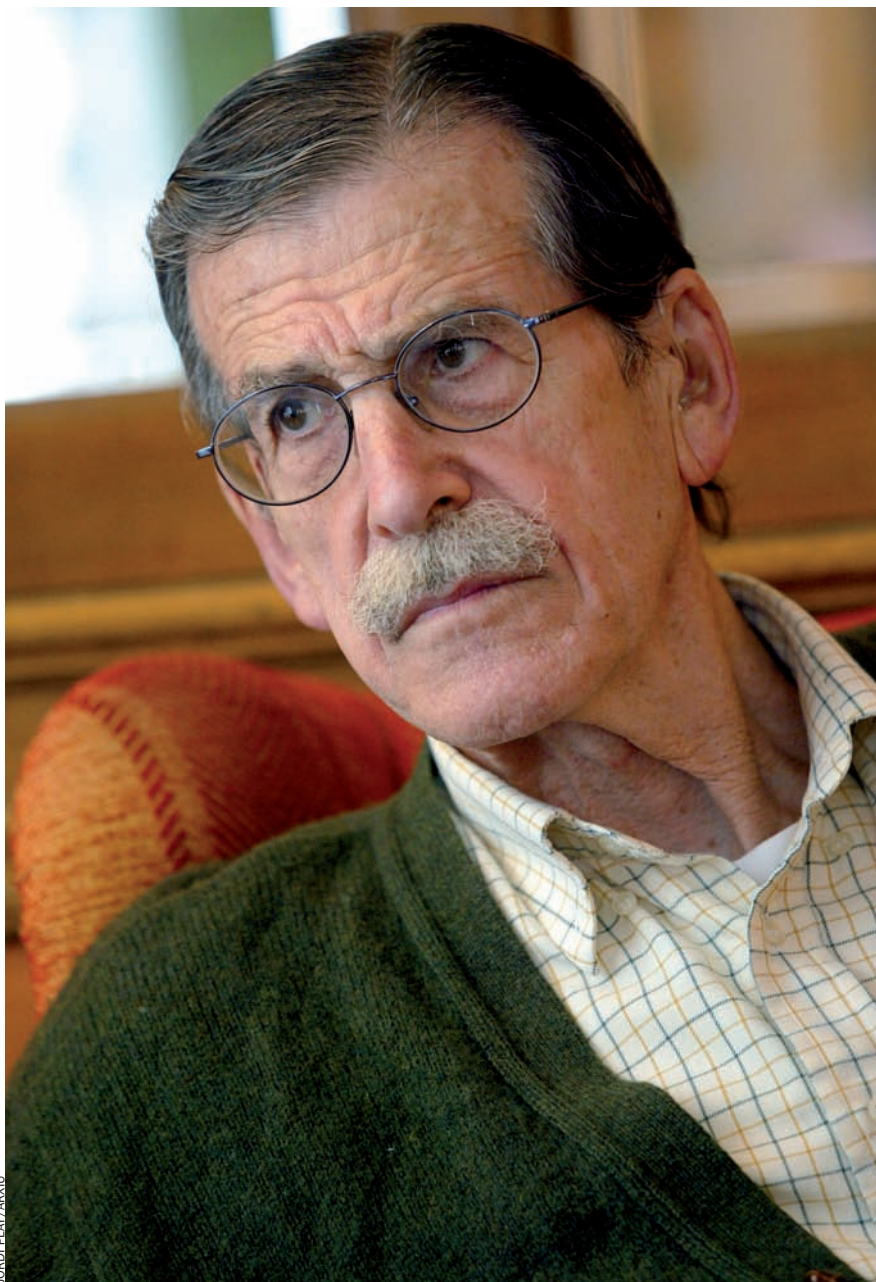
—És complicat de fixar un termini. Jo veig, per part de Zapatero, un desig d'endossar el problema a Rajoy sense moure fitxa abans del 20N. Serà el PP que decidirà què fer.

—Fins a quin punt el resultat del 20N a Euskadi serà indicatiu de la voluntat del poble basc de canviar el seu estatus polític actual?

—Serà molt indicatiu del camí que volen fer els bascos. Però la clau serà un referèndum, i si la resposta majoritària és continuar com estem fins ara amb la república francesa i el regne d'Espanya, doncs els bascos acatarem la decisió. I passarà com al Canadà, que s'aniran fent consultes sempre democràtiques, i un dia o altre ens en sortirem. En canvi, lamentablement, els espanyols encara no han dit que acceptin la voluntat democràtica de la societat basca. Ho diran mai? És una incògnita.

—Com us imagineu el final definitiu d'ETA?

—Hauria de desaparèixer de la manera més digna possible. Res de vic-

JORDI PLAN/ARXIU

“Em semblaria totalment fora de lloc que ETA volgués forçar la mà de l'estat espanyol amb alguna petició prèvia a la negociació”

tòries glorioses per part de l'enemic. Tots hem de fer tant com puguem per a facilitar una pista d'aterratge, i aquest aterratge ha de ser digne en tots els sentits. En el seu moment, ETA fou una aportació que va comptar amb el

suport d'una part important del poble basc, però ara ja no. El poble ha dit no a la violència i sí al dret de decidir el futur per la via democràtica.

Gemma Aguilera